

राज्यातील ऊसतोड कामगारांसाठी
गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार
महामंडळ स्थापन करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग,

शासन निर्णय क्र.असंका १११९/प्र.क्र.११०/काम.७३

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : - १३ सप्टेंबर, २०१९.

प्रस्तावना :

महाराष्ट्र राज्यामध्ये साखर उद्योग हा एक प्रमुख उद्योग असून सद्यः स्थितीमध्ये राज्यात कार्यरत सुमारे १०१ सहकारी क्षेत्रातील व ८७ खाजगी क्षेत्रातील साखर कारखान्यांमध्ये अंदाजे ८ लाख ऊसतोड कामगार या क्षेत्रात काम करतात. बहुतांश ऊसतोड कामगार हे मराठवाडा विभागातील व विशेषत: बीड जिल्ह्यातील असून राज्यातील विविध जिल्ह्यांत स्थलांतरीत होऊन काम करतात.

ऊस तोडणी कामगारांना महाराष्ट्र राज्य साखर कारखाना संघाच्या स्तरावरून होणाऱ्या सामंजस्य करारानुसार मजूरी व अन्य लाभ देण्यात येत असले तरीही ऊसतोड कामगारांना भविष्य निर्वाह निधी, कामगार राज्य विमा योजना, उपदान, नुकसान भरपाई, सानुग्रह उपदान इ. सामाजिक सुरक्षितता योजनांचे लाभ मिळत नाहीत. तसेच, त्यांच्या पाल्यांना व कुटुंबियांना कोणतेही सामाजिक योजनांचे लाभ मिळत नाहीत. या ऊसतोड कामगारांचे व पर्यायाने त्यांच्या कुटुंबियांचे जीवन अस्थिर व अत्यंत हलाखीचे असल्यामुळे त्यांचे जीवन सुखकारक करून त्यांचे राहणीमान उंचावून आयुष्य स्थिर व सुरक्षित करण्यासाठी ऊस तोडणी व्यवसायातील ऊसतोड कामगारांना विविध कल्याणकारी योजनांचा लाभ देण्यासाठीची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. ऊसतोड कामगारांच्या विविध मागण्यांसंदर्भात व त्यांना विविध कल्याणकारी व सामाजिक सुरक्षा योजनांचे लाभ देण्याकरिता योजनांची आखणी व अंमलबजावणी याबाबत एक महामंडळ स्थापन करण्याचा शासनाचा मानस होता.

शासन निर्णय :

राज्यातील ऊसतोड कामगारांसाठी विविध कल्याणकारी व सामाजिक सुरक्षा योजनांचा लाभ देण्याकरिता गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार महामंडळ स्थापन करण्यास या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे.

गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार महामंडळाच्या अध्यक्षपदी श्री. केशवराव यादवराव आंधळे, माजी विधानसभा सदस्य यांची नियुक्ती करण्यात येत आहे.

महामंडळाचे इतर सदस्य व कामकाजासंदर्भात सविस्तर कार्यनियमावली अध्यक्षांच्या सल्ल्याने यथावकाश निर्गमित करण्यात येईल तसेच महामंडळाचे कार्यालय व इतर बाबींसंदर्भात स्वतंत्र आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक २०१९०९३१५४१०५१२१० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(अरुण व.शिंदे)
कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल, महाराष्ट्र यांचे सचिव (पत्राने),
- २) मा.मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मुख्यमंत्री सचिवालय, मंत्रालय, मुंबई,
- ३) मा.मंत्री (कामगार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) मा.मंत्री (सर्व)/मा.राज्यमंत्री (सर्व), महाराष्ट्र राज्य,
- ५) मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधानसभा, विधान भवन, मुंबई,
- ६) मा.विरोधी पक्षनेता, महाराष्ट्र विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई,
- ७) मा.राज्यमंत्री (कामगार) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ८) मा.सर्व विधानसभा/विधान परिषद सदस्य, विधान भवन, मुंबई,
- ९) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई,
- १०) अप्पर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ११) अप्पर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १२) प्रधान सचिव (कामगार), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १३) प्रधान सचिव, विधानमंडळ सचिवालय यांचे स्वीय सहायक, मुंबई,
- १४) कामगार आयुक्त, कामगार भवन, बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स, बांद्रा (पूर्व), मुंबई,
- १५) विकास आयुक्त (असंघटीत कामगार), कामगार भवन, बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स, बांद्रा (पूर्व), मुंबई ४०००५१,
- १६) सर्व सह/उप सचिव, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १७) सर्व सह कामगार आयुक्त, कामगार भवन, बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स, बांद्रा (पूर्व), मुंबई
- १८) सर्व कामगार उप आयुक्त, कामगार भवन, बांद्रा-कुर्ला कॉम्प्लेक्स, बांद्रा (पूर्व), मुंबई
- १९) माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- २०) ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई,
- २१) निवड नस्ती/कार्यासन.७३.